

НАРОДНЕ ЗДОРОВ'Я

Часопис засновано у січні 1912 року і відроджено у січні 1990 року

11 червня 2010 року

№ 6 (255) ЧЕРВЕНЬ 2010 року

З ПРОФЕСІЙНИМ СВЯТОМ, ШАНОВНІ КОЛЕГИ!

З нагоди Дня медичного працівника від щирого серця поздоровляємо всіх, хто обрав цю найгуманнішу і найпотрібнішу людям професію! Своїми знаннями, руками і добротою ви повертаєте сотні й тисячі людей до повноцінного життя.

Душевне тепло та увага, які ви щедро надаєте людям, гідні глибокого визнання. Будьте ж і самі здорові та щасливі, зберігайте бадьорість та оптимізм!

Спасибі вам за вірність клятві Гіпократа!

Ректор ЛНМУ імені Данила Галицького,
академік АНВО України
Борис ЗІМЕНКОВСЬКИЙ

Голова Українського лікарського
товариства у Львові, доцент
Андрій БАЗИЛЕВИЧ

У цьому номері читайте:

- 2-3 – Відбулись меморіальні заходи з нагоди 50-ліття Юрія Гаврилюка
- 4-5 – Лікар, який воскрешає історію
- 6-7 – До 90-ліття Ахіля Хрептовського
- 8 – Лікарський клуб інформує

ГОТУЄМОСЬ ДО 100-РІЧЧЯ УЛТ

У жовтні цього року Українське лікарське товариство у Львові відзначатиме своє 100-річчя. Одночасно зі святкуванням ювілею 30 вересня – 3 жовтня 2010 р. у Львові відбудеться XIII конгрес Світової федерації Українських лікарських товариств. Пропозиції щодо відзначення 100-річчя УЛТ та проведення XIII конгресу СФУЛТ просимо надсилати на адресу УЛТ у Львові: 79010, вул. Кармелюка, 3; тел. (факс): (032) 276-97-98; електронна пошта: uprava@ult.lviv.ua, а також на сайт УЛТ: www.ult.lviv.ua.
Головна управа УЛТ у Львові.

ПРАЦЯ ЛІКАРІВ ПОВИННА БУТИ ГІДНО ОПЛАЧУВАНОЮ!

● Репліка

Популярний американський журнал "Forbes" опублікував рейтинг найбільш високо оплачуваних професій у США. Лідером у десятці цих найпрестижніших професій виявились хірурги, середньорічний дохід яких у 2010 році становить 219,77 тисяч доларів, що на 13 тисяч більше, порівняно з 2009 роком. Подальші дев'ять місць у рейтингу найвищих зарплат теж посідають лікарі: анестезіологи, хірурги-стоматологи, ортоданти, акушери-гінекологи, інтерністи, сімейні лікарі, психотерапевти.

Таким чином, якщо найдорожчим для людини є здоров'я, то і оплата праці тих, хто стоять на його варті, теж повинна бути відповідною.

Вл. інф.

● У вінок нашої пам'яті

1-2 червня 2010 року у Львові відбулись меморіальні заходи та науково-практична конференція з міжнародною участю "Імуногенетика та репродуктивні втрати", присвячені 50-річчю від дня народження доктора медичних наук, професора Юрія Йосифовича Гаврилюка (1960-2000).

Юрій Гаврилюк закінчив педіатричний факультет Львівського медичного університету, проте всю свою професійну діяльність присвятив медичній генетиці. За цією спеціальністю він захистив кандидатську та докторську дисертації, працював заступником директора з наукової роботи Інституту спадкової патології у Львові. Основним напрямком наукової діяльності вченого було вивчення генетичних наслідків Чорнобильської катастрофи. Крім того, займався імуногенетикою – первинними імунodefіцитами, вивчав генетичні причини жіночого безпліддя. Він був активним громадським діячем: у 1990 році брав участь у відродженні Українського лікарського товариства, створенні Всеукраїнського лікарського товариства, впродовж 10 років був членом Головної управи УЛТ у Львові, головою УЛТ у Львові (1997-2000), головним редактором газети "Народне здоров'я" (1993-2000).

ВІН – У НАШІЙ ПАМ'ЯТІ, ВІН – У НАШИХ СПРАВАХ

Він відійшов у вічність, не доживши кілька місяців до свого сорокового дня народження. Важка непереборна хвороба здолала його – молодого, обдарованого, сильного чоловіка. Залишилися незавершеними його сміливі проекти, нездійсненими його мрії. Залишилась світла пам'ять про нього.

Відтоді минуло десять років, проте пам'ять не стала слабшою. Це засвідчили меморіальні заходи, що відбулись у перший день літа, в 50-ту річницю від дня народження Юрія Гаврилюка. Вони розпочалися на Личаківському цвинтарі біля місця його вічного спочинку, увітчаного гранітом і букетами живих троянд. У Богослужінні, яке відправив капелан-координатор медицини Львівської Архiepархії **отець Олег Москаль**, взяли участь десятки людей, які знали і любили Юрія Йосифовича – його рідні та близькі, друзі та знайомі, колеги та співробітники.

"Велике бачиться здалеку". Підтвердженням цього вислову став вечір пам'яті Юрія Гаврилюка, що відбувся того ж дня в домівці Українського лікарського товариства у Львові, стіни якої і досі пам'ятають Його голос, Його кроки...

***

Олександр ФІЛЬЦ,
професор, завідувач кафедри
психіатрії та психотерапії ЛНМУ
імені Данила Галицького:

"Юрій був обдарованим вченим, мав "світлу" голову, і це проявилось у ще дуже молодому віці. Він був справжнім науковцем. Ми знали ще зі студентських часів, потім разом навчалися в аспірантурі у Москві. Його поважали викладачі, його любили колеги. В 32 роки

він подав до захисту докторську дисертацію, а у 36 років успішно захистив її. Символічно, що саме така людина – розумна, інтелігентна, порядна – очолила свого часу Українське лікарське товариство. Його життя та праця є ціннісними орієнтирами для всіх лікарів, особливо – молодого покоління".

Наталія ЛУК'ЯНЕНКО,
провідний науковий співробітник,
завідувач відділення епідеміології
вродженої та спадкової патології
ДУ "Інститут спадкової патології"
НАМН України:

"Кажуть, що людина живе доти, доки живе пам'ять про неї. Юрій Йосифович сьогодні фактично разом з нами. Його портрет висить на чільному місці в нашому відділенні: коли ми приходимо на роботу, то подумки вітаємося з ним, з нашим колишнім керівником, звіряємо за ним наші здобутки.

Юрій Йосифович був заступником директора інституту і водночас керував відділенням, привнісши багато нових ідей, які сьогодні успішно розвивають не лише працівники нашого інституту, а й українські вчені загалом. Фактично саме йому першому належить ідея про необхідність спостереження за наслідками техногенної діяльності людини. Працівники нашого інституту вже протягом 10 років продовжують досліджувати започатковані ним теми, присвячені екопатології. Вперше в Україні у Львівському НДІ спадкової патології саме Юрій Гаврилюк розпочав реєстрацію природжених вад розвитку новонароджених у Львівському регіоні. Завдяки цьому сьогодні ми маємо унікальний

20-річний досвід спостереження за наслідками техногенних впливів на генофонд людини. Він же започаткував у нашому інституті таку форму діяльності, як експедиційні виїзди: розробив методологію та особисто очолював перші експедиції на Житомирщину, Волинь (щодо вивчення наслідків Чорнобильської катастрофи), в Чернівці (після спалаху алопеції у дітей) тощо. Така діяльність продовжує розвиватися й сьогодні.

Ми запитували в нього: скільки годин в його добі – тридцять, сорок? Адже неможливо було встигнути зробити за двадцять чотири години все те, що встигав зробити він. Крім вже згаданої основної діяльності, він був (вдумайтеся!): членом дорадчого комітету Європейської цитогенетичної асоціації, її першим координатором від України, заступником голови і членом правління Українського наукового товариства медичних генетиків, асистентом кафедри пропедевтики дитячих хвороб (викладав медичну генетику англomовним студентам), членом президії Українського наукового товариства медичних генетиків, членом ревізійної комісії Українського наукового товариства генетиків і селекціонерів, головою секції генетики людини Львівського відділення цього ж товариства, віце-президентом Світової федерації Українських лікарських товариств, заступником голови і головою Українського лікарського товариства... При цьому його членство чи головування не було формальним, він вкладав душу в кожен з цих посад. Ніколи не зупинявся на досягнутому, у його голові постійно народжувались все нові й нові ідеї. Він задумував роботи з імунно-

онко-, екогенетики, його наукові плани випереджували час на 10-15 років.

Юрій Гаврилюк був непересічною особистістю, мав великі організаторські здібності, добре знав іноземні мови. Наведу один з яскравих спогадів. Якось він головував на міжнародній конференції, де були фахівці з Англії, Польщі, Росії, України. Під час дискусії він миттєво переходив з англійської на польську, з української на російську, згуртувавши всіх навколо себе так, що кожному з присутніх було зрозуміло, про що йдеться. Він дуже вміло робив синхронні переклади лекцій з англійської та польської мов. У ці хвилини я пишалася тим, що маю честь працювати з такою талановитою людиною. Ми по-справжньому любили і поважали його. Пам'ять про нього і сьогодні живе в наших серцях”.

Валентина ЧОП'ЯК,
професор, завідувач кафедри
клінічної імунології та алергології
ЛНМУ ім. Данила Галицького:

“Мої спогади про Юрія Гаврилюка – це світлі спогади про зірку, яка була серед нас, а зараз відійшла на небосхил, у інший вимір... Була знайома з Юрієм ще зі студентських літ, по роботі у Студентському науковому товаристві: я тоді була на старших курсах, а він – першокурсник. Пригадую і той час, коли пізніше, ще зовсім молодий викладач, читала для шестикурсників-педіатрів курс клінічної імунології. Під час заняття, в основному, орієнтувалася на Юрія, який (і досі пам'ятаю!) сидів на п'ятому стільці від мого стола, – як він сприймає матеріал, адже всі знали, що це був мудрий, талановитий студент. Він кивав головою, підтримував мене очима, і для мене його розуміння та прихильність були дуже важливими. Пишалася тим, що згодом цей чудовий студент, який блискуче відповідав мені з імунології, став відомим генетиком. Будучи в аспірантурі у Москві, чула про нього найкращі відгуки від його іменитих керівників.

І сьогодні на кафедрі клінічної імунології ми розвиваємо ті напрямки, зокрема імуногенетичні, про які мріяв Юрій Гаврилюк. Він був палким прихильником саме такого підходу до науки, яка не має меж, не знає кордонів, і лише у тісній співпраці провідних науковців світу з'являються перспективи її розвитку. Завдяки його далекоглядності ми маємо можливість розвивати ті ідеї, які він заклав тоді, коли кафедра лише ставала на ноги. Юрій Гаврилюк був видатним вченим, прекрасною людиною, мудрим лікарем, чуйним сином, відданим чоловіком, істинним другом, надзвичайно талановитим студентом, який все життя вчився, все життя пізнавав. Світла йому пам'ять!”.

Д-р Любов НЕЙ-ГОЦКО,
голова кваліфікаційно-кадрової
комісії УЛТ у Львові:

“Сьогодні ми згадуємо людину, яка залишила прекрасний слід не тільки в науці, а й у громадській роботі. Одразу ж після відновлення Українського лікарського товариства у Львові Юрій Гаврилюк включився у його діяльність, проявивши себе дуже цікавою особистістю. Його особливий талант полягав у тому, що він умів уважно вислухати всіх, а потім зробити резюме і висловити свою думку – твердо, рішуче, правильно. Ми його поважали за далекоглядність, чудові організаторські здібності. Як голова УЛТ у Львові, він уміло консолидував всіх на досягнення певної мети, йшов до неї твердими кроками. У нього було багато ідей щодо реорганізації та модифікації нашого товариства, історію якого він чудово знав. Мав нестандартне мислення, думав про перспективу.

І досі пам'ятаємо організовані для членів УЛТ під його керівництвом чудові свята Маланки, численні закордонні поїздки. Однією з перших була поїздка у Краків для знайомства з Лікарською палатою Польщі. Зустріч із польськими колегами вів Юрій, причому робив це

елегантно, коректно, виважено. А потім ще були поїздки в Будапешт, Прагу...

Часто буває так, що дуже талановиті люди довго не живуть. Так сталося і з Юрієм Гаврилюком. Він був Людиною з великої літери, про що свідчить цей переповнений зал людей, які через десять років після відходу у вічність прийшли вклонитися його світлій пам'яті...”.

***

Своїми спогадами про Юрія Гаврилюка, роздумами про його коротке, але яскраве життя, поділилися з присутніми також д-р **Арегій Кравець**, д-р **Олег Іванців**, **сестра Діогена** (доцент **Галина Терешкевич**), а також автор цих рядків. Після урочистої частини в колі колег, друзів та близьких Юрія Гаврилюка звучало і багато інших спогадів, пов'язаних з його небуденною особистістю, та пролунало чимало теплих слів на адресу його люблячої мами **Любомири Михайлівни**, яка виростила такого чудового сина; його вірної та мудрої дружини **Анни**, яка зуміла організувати цей незабутній вечір; усіх рідних та друзів, які зберегли в своїх серцях пам'ять про нього. Світлим реквіємом-згадкою про Юрія Йосифовича стали музичні композиції у виконанні гурту **"Мандрівні музики зі Львова"** під керівництвом композитора і виконавця **Романа Цися**.

Вечір підходив до завершення, гості розходилися, плануючи зустрітися на завтрашній науково-практичній конференції "Імуногенетика та репродуктивні втрати". Залишаючи домівку, ще раз заглянула в Його очі, які дивилися вдаль, чинь з портрета на стіні, і подумки повторила слова пошани та вдячності, на які Він справді заслужив за своє життя.

Алла СИНІЦЯ.

(Продовження теми в наступному номері).

На фото: вечір пам'яті Юрія Гаврилюка в домівці УЛТ.

Фото Маркіяна ГРИНОВЦЯ.

• До 100-ліття УЛТ у Львові: Новітня історія. Постати

ЛІКАР, ЯКИЙ ВОСКРЕШАЄ ІСТОРІЮ

Штрихи до портрета д-ра Аретія КРАВЦЯ

Нераз із захопленням слухаємо і читаємо про людей, життя яких відзначено різнобічністю талантів і водночас – невсипущим ентузіазмом та працелюбством. Кожен, хто знає доктора Аретія Кравця, може віднести його до когорти таких особистостей. Останнім часом багато говорять про еліту, до якої переважно зараховують самі себе не дуже освічені володарі грошових мішків і теплих посадових крісел. Якщо ж мати на увазі дійсно українську еліту, то її представником є всі підстави вважати таких людей, як Аретій Кравець, адже він – справжній патріот, інтелігент, висококваліфікований фахівець та громадський діяч. Він завжди стриманий, поважний, з приємною посмішкою і пильним поглядом.

Аретій Кравець народився через півтора місяця після початку більшовицько-нацистської війни у місті Грубешові (Польща). Саме туди після "золотого вересня" 1939 року змушені були виїхати його батьки, аби не потрапити під триби енкаведистської репресивної машини. Невдовзі після народження сина родина Кравців повернулася до рідної Кам'янки-Струмилової, де протягом 70 років незмінним парохом був прадід Аретія отець Михайло Цегельський.

1945 року з початком другого "визволення" було заарештовано всіх чоловіків по батьківській та материнській лінії у родині Кравців. Сім'я Аретія виїхала до Львова. У будинку на вулиці Маріупольській, де вони замешкали, як пізніше виявилось, було конспіративне помешкання Проводу УПА. Декілька разів тут був легендарний командувач УПА генерал Тарас Чупринка; згодом тут було заарештовано одного з провідників Руху опору Григорія Голяша.

Можливо, саме враження з раннього дитинства й подвигнули згодом пана Аретія до глибокого та всебічного дослідження багатьох аспектів героїчної боротьби УПА, розпрацювання ексклюзивних сторінок діяльності медичної служби Повстанської армії...

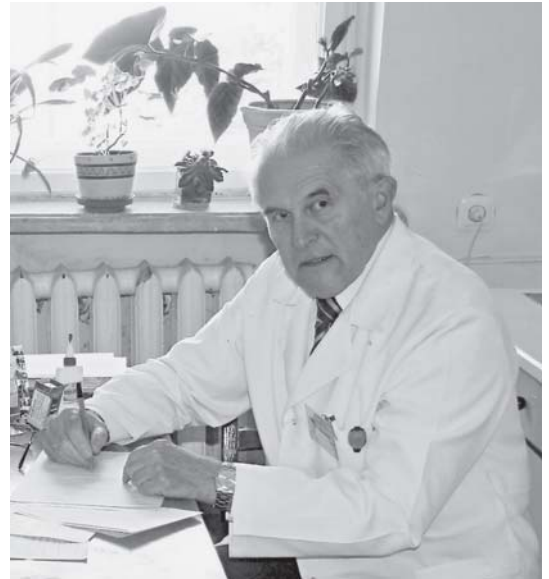
А перед тим були роки навчання у Львівському медичному інституті, після закінчення якого у 1964 році Аретій

Кравець отримав скерування у місто Дубно на Рівненщині. З кінця 1966 року працює лікарем у Львівському регіональному діагностично-лікувальному онкологічному центрі. Впродовж декількох років він завідував відділом променевої терапії у цій лікувальній установі.

Тут варто зробити певний відступ від розповіді про хронологію життя доктора Кравця. Отже, у 1989-1996 роках він працював завідувачем відділу великої лікувальної установи. Чим же відзначився на своїй керівній посаді герой нашого нариса? Розповімо історію, пов'язану з цим періодом його життєпису.

У 1993 році д-р Кравець був запрошений на 25-й з'їзд делегатів і 32-у наукову конвенцію Українського лікарського товариства Північної Америки у Торонто (Канада). Знаючи та добре усвідомлюючи матеріально-фінансові можливості української медицини, вболіваючи за лікування онкологічних хворих, Аретій Кравець через президента Світової федерації Українських лікарських товариств професора Павла Джуля звернувся до медичної громади США та Канади з проханням надати допомогу в придбанні апарата кобальт-терапії для Львівського онкологічного диспансеру. На той час там використовувалась морально і технічно застаріла апаратура, яка вже повністю вичерпала свій ресурс і не могла забезпечити необхідну ефективність лікування. Придбати нову не було можливості, оскільки вона виготовлялася за межами України і коштувала дуже дорого.

Звернення д-ра А. Кравця знайшло дорогу до серцець заокеанських українців-медиків, людей інших професій. У рекордно короткі терміни було зібрано аж 18 тисяч американських доларів! Невдовзі новий сучасний гамма-терапевтичний апарат було закуплено, доставлено до Львова, де він, завдяки ініціативі д-ра А.Кравця та щирсердечній підтримці українців з-за океану, допоміг врятувати життя тисячам людей. Немає сумніву, що цей вчинок пана Аретія зумовлений його високим професіона-

лізмом, передусім глибоким усвідомленням свого лікарського обов'язку.

Упродовж усієї своєї трудової діяльності д-р Аретій Кравець проявив себе як чудовий лікар-радіолог, вмілий організатор охорони здоров'я. Творчий пошук – невід'ємна риса цієї непересічної особистості.

Самостійно та у співавторстві він опублікував понад 40 наукових праць у українських і міжнародних виданнях, виголосив десятки доповідей з проблем променевої терапії та дотичних до основного фаху питань на наукових конференціях як в Україні, так і за її межами. Він є співавтором низки винаходів, розробок нових досконалих методик лікування онкологічної патології.

Поряд із фаховою діяльністю, Аретій Кравець завжди є у вирі громадської роботи. Важливою віхою у нашій новітній історії здобуття Незалежності було створення Народного Руху України. Звичайно ж, що в своїй рідній установі – онкологічному диспансері – осередок Руху очолив саме він, Аретій Кравець.

Ще до здобуття Україною незалежності у квітні 1990 року було відроджено Українське лікарське товариство у Львові. Ця знаменна для історії подія відбулася за активної участі д-ра А.Кравця як члена ініціативної групи. За його участю розпрацьовано і проєкт Статуту УЛТ. Упродовж багатьох років д-р Аретій

тій Кравець є надзвичайно активним членом УЛТ: неодноразово був членом Головної управи товариства, якнайактивніше працює в статутній комісії над вдосконаленням Статуту УЛТ, оскільки в наш мінливий час виникають потреби у формулюванні нових статутних реалій та відповідних положень. Справедливо є думка багатьох членів УЛТ та його Управи про те, що саме Аретій Кравець найдосконаліше володіє знаннями статутних проблем товариства.

У Статуті УЛТ говориться, що однією з вимог до дійсного члена товариства є його активна участь у національному відродженні України, адже "без національної ідеї в серці не буде і національної політики в охороні здоров'я". Такою є теза Аретія Кравця, якою він керується впродовж усього свого подвижницького життя.

Він був активним учасником III Конгресу СФУЛТ, який вперше відбувся в Україні – у Києві та Львові. Це був серпень 1990-го. Тоді в умовах вже агонуючої радянської імперії на сцені Національної опери імені Тараса Шевченка було встановлено синьо-жовтий національний Прапор та виконано Гімн "Ще не вмерла України". Напевно, саме тоді в Аретія Кравця остаточно визріла думка створити історію медичної служби Української Повстанської Армії. Він, як справжній патріот, добре усвідомлював, що для відродження української медицини вкрай необхідно знати про медиків-подвижників, лікарів-героїв, про їх внесок у боротьбу українського народу проти нацистської Німеччини, більшовицької Росії, шовіністичної Польщі.

І вже на I Європейському конгресі Українських лікарських товариств, який

проходив у травні 1991 року в Івано-Франківську, д-р Аретій Кравець виступив із ґрунтовною доповіддю "Медична служба УПА". З огляду на винятковість теми, при загальному регламенті десять хвилин для її виголошення було надано двадцять. Після виступу д-ра Кравця зал затих. Присутні були глибоко вражені тим вагомим пластом історії української медицини, який було висвітлено вперше після майже півстолітнього замовчування.

За роки його напруженої повсякденної пошукової роботи траплялися цікаві випадки. У 1993 році пана Аретія було запрошено почесним гостем на конференцію наукового товариства Північної Америки в Торонто. Під час виступу він дуже хвилювався, адже в залі було чимало лікарів – учасників Визвольних змагань. Його доповідь тривала майже годину. У перерві одна з учасниць запитала, чи знає А.Кравець щось про д-ра Зубченка. Він відповів ствердно, адже знав, що Василь Гусар – "Зубченко" був один із організаторів Українського Червоного Хреста при УПА. Почувши ці слова, пані крізь сльози повідомила, що вона дружина "Зубченка" – Дарія Гусар, і розповіла історію свого життя. Її першим чоловіком був один із керівників Львівського медичного інституту Євстахій Струк, який у 1941 році був знищений більшовиками. З сином Данилом опинилась у таборі для переміщених осіб, де на той час перебував і Василь Гусар. Якось син захворів, і його лікував д-р Гусар. Хлопчик полюбив його як батька і невдовзі Дарія та Василь пов'язали свої долі. Всі троє виїхали до Канади. Син Данило став відомим професором-українознавцем, під його редакцією було видано кількатомну англійську Українську енциклопедію.

Ось уже понад 40 років д-р Аретій Кравець працює лікарем у Львівському діагностично-лікувальному онкологічному центрі

Зовсім недавно побачила світ унікальна книга "Українські лікарі – борці за здоров'я нації в умовах бездержав'я" – плід тривалої та копійної дослідницької праці д-ра Аретія Кравця у співавторстві з академіком Борисом Білинським

Такі небуденні ситуації ніби віддячують д-ру Кравцю за його важку пошукову працю. Один чоловік, довідавшись про дослідницьку діяльність доктора, у 1990 році сказав йому: "Знаєте, я ще нікому не зізнався, але вам скажу, що після поранення в бою у лавах УПА мене підпільно оперував доцент Львівського медінституту Василь Кекеман".

Звичайно ж, у ті часи радянської дійсності д-р Кравець міг позначити прізвище доцента лише ініціалами.

Аретій Кравець публікує і виступає з доповідями про героїчний та водночас трагічний життєвий шлях Юрія Липи, Матвія Лотовича, Модеста Ріпецького – "Горислава", Василя Гусара – "Зубченка". За свою дослідницьку працю у грудні 1990 року Аретій Кравець з рук митрополита Володимира Стернюка отримав медаль "За внесок у справу відродження". Тоді ж, 1990 року, у радіологічному відділенні Львівського онкоцентру, очолюваному Аретієм Кравцем, було відкрито каплицю, яку освятив митрополит В. Стернюк.

Аретій Кравець нагороджений "Почесною відзнакою" УЛТ, Українського лікарського товариства Північної Америки, почесними грамотами обкому профспілки медпрацівників.

Кожна людина живе доти, доки живе пам'ять про неї. Аретій Кравець повернув із забуття пам'ять не про одного учасника Визвольних змагань. Наш колега не лише кваліфіковано та самовіддано виконує свій професійний обов'язок, повертаючи життя та здоров'я хворим, а й завдяки своїй не менш самовідданій пошуковій роботі воскрешає із забуття десятки, сотні імен полеглих героїв, висвітлюючи невідомі сторінки їх боротьби, звершені ними подвиги. Його розповіді про багатьох підпільників, повстанців, які ще й нині живуть в Україні чи діаспорі, відкривають перед сучасниками те, про що дотепер не було відомо, або про що знали лише одиниці.

Він глибоко переконаний, що у справжній Українській Державі ми житимемо лише тоді, коли буде повернуто із забуття та гідно оцінено подвиги тих, хто боровся за неї у лавах УПА та в підпіллі. Цій високій меті д-р Аретій Кравець і посвячує своє життя.

Зеновій МАСНИЙ,
доцент, головний редактор "НЗ".

• У вінок нашої пам'яті

АХІЛЬ

З нагоди 90-ліття від дня народження доктора Ахіля ХРЕПТОВСЬКОГО

Так його й називали – незвичним для українського вуха античним іменем Ахіль з дивним, "діаспорним" наголосом на "А". Без "пане", а, тим більше, без по батькові. Скільки я не намагався переконати Ахіля, що в тому "по батькові" нічого поганого нема, що ним користувалися і в княжі часи, і за часів Мазепи, все "на ніц", як кажуть у Галичині. Був простим з друзями, колегами, проте це була простота аристократа. Бо Ахіль таки був аристократом духу, інтелігентом із широким світоглядом, залишався ним не лише на велико-світських раутах, у смокінгу та лакованих мештах, але й у неофіційній обстановці – в квітастих шортах, сандалях на босу ногу і пляжному капелюшку. Не терпів снобізму, дилетантства. Потужний, спортивного складу, мужній чоловік, він був здатен розчулюватися аж до скупих чоловічих сліз. Україну любив до самозречення.

Ми вперше познайомилися в подвір'ї Львівського ОХМАТДИТУ, і якимось одразу припали один одному "до густу". Яко старший на 11 років, він одразу ініціював звертання по імені, без усяких "пане", "докторе", і на "Ти".

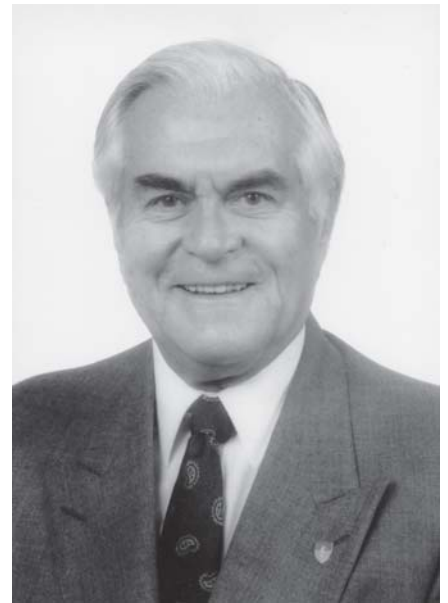
Ахіль Хрептовський народився в родині юриста Петра і Камілії Хрептовських у чехословацькому містечку Німецьке Яблінне 6 червня 1920 року. Закінчив гімназію в Сяноці, вищі медичні студії розпочав у Відні, а закінчив докторатом у Мюнхені 1948 року. 1949 року оселився в Чикаго, де й відкрив приватну лікарську практику. Провадив її аж до 1988 року, відколи цілковито віддався громадській праці. Як лікар, користувався популярністю не лише серед української діаспори, але й серед інших американців. Коли ми з дружиною збиралися, на його запрошення, до США, сказав: "Олесю, не зачаровуйся американцями. Вони всі – дурні кавбої... А як зустрінеш когось розумного, то це, напевне, українець". Його патріотизм був таки не американський, а український!

А проте поважали його не лише українці, а й оті самі ковбої, перепрошую – "кавбої" – американці. Вісімдесяти років його вибирали шефом медичного штату і членом ради директорів шпиталю Вестлейк, почесним членом лікарні Готліб меморіал.

Громадська діяльність Ахіля Хрептовського була спрямована, передусім, на створення організації українських лікарів зарубіжжя та їх об'єднання у Світову федерацію Українських лікарських товариств – СФУЛТ. Від 1982 року він був президентом СФУЛТ, а опісля – почесним президентом. Під його керівництвом проведено світові конгреси Українських лікарських товариств у Мюнхені (1984), Відні (1988), Львові та Києві (1990), Харкові (1992).

Особливо згадується наша спільна праця при підготовці до львівської частини III конгресу СФУЛТ. На владному Олімпі ще сиділа компартійна верхівка. Звісно, що вона взяла на себе ініціативу співпраці зі СФУЛТом. Але вже діяло щойно відроджене Українське лікарське товариство у Львові. Крок за кроком, за активної підтримки лікарів діаспори і, передусім, Ахіля Хрептовського, ми добивалися української національної символіки на Конгресі, виконання національного Гімну при відкритті урочистого засідання, створювали свою альтернативну наукову та культурно-пізнавальну програму. І все вдалося на славу.

А ще був перший, і донині єдиний Європейський конгрес Українських лікарських товариств в Івано-Франківську. Я з товаришами зустрічав Ахіля на летовищі. Дорогою до готелю він розповів мені: "А знаєш, я нещодавно вже прощався з життям! Мій лікар знайшов у мене на магнітно-резонансній томограмі пухлину мозку. Іноперабільну! Каже: Ахілю, полагоджуй свої справи, маєш перед собою 2-3 місяці життя... Іду додому і сльози мені з очей капують. Бо ж світ такий гарний, листя на деревах розпускається, пташки співають, а я... вже... одною ногою – там! А потім зробили повторне МРТ дослідження. З'ясувалося – то був артефакт!". "Чого ж тобі доктор так жорстоко виклав ще не доведений діагноз, не перевірів ще раз, не підійшов якимось делікатніше..." – обурився я. "Дорогий Олесю, в тій дурнуватій Америці, де навіть зорі не такі, як в Україні, немає жодних сентиментів. Доктор зобов'язаний викласти всю правду. Бо треба полагодити спадкові справи, передати бізнес. Закони капіталізму жорстокі!", – і Ахіль смутно посміхнувся.

Ми сиділи у вітальні будинку Хрептовських на вулиці Пересмішника (Mockinbird Avenue), їли замовлену телефоном піцу "extra large", пили пиво, дивилися крізь широке вікно на всіяний світлячками травник і слухали музику з великої колекції записів на нових для нас компакт-дисках. Класику, симфо-джаз. Ми похвалили піцу. "Що там піца! – сказав Ахіль, – нема нічого кращого, ніж селянські вареники!" А потім Ахіль добув звідкись старий запис української естрадної музики у виконанні лікарського естрадного оркестру. Партію акордеона виконував Ахіль Хрептовський. А ще Ахіль був знавцем і меценатом мистецтва, передусім сучасного, авангардного. Його зусиллями і фундацією постав Український інститут модерного мистецтва в Чикаго – осередок діяльності українських мистців. А ще – спортивна діяльність. Молодий Ахіль був успішним футболістом українських футбольних команд, вправним лещетарем, пізніше – спортивним репортером і коментатором.

Якимось ми зустрілися в Києві, де Ахіль перебував з делегацією української діаспори і разом потрапили на автобусну екскурсію. Ахіль декілька разів поправляв дівчину-екскурсовода, мовляв, це не такий стиль, а інший, та й не так ви назвали ордер капітелі цієї колони... А тоді сказав: "Пані, я вам дам ключ від свого номера. Ідіть, переспіться, а я сам проведу екскурсію!" Це було досить безцеремонно, але в тому був увесь Ахіль. Його батьярську натуру знали всі, хто з ним спілкувався. Дозволяв собі жарти, які в чужих устах були б неприйнятними для "добре вихованих" і викликали б хорове "фе-е!". А на архітектурі він також розумівся, і не аби-як.

Коли ми з дружиною перебували в гостині у Хрептовських, то, поза офіційними ситуаціями, Віра Хрептовська забирала Оксану для "жіночих походеньок" своїм БМВ з автоматичною коробкою передач і номерним знаком "ВІРА-1", а ми з Ахілем їхали по своїх справах (інтерв'ю на радіо, ділові зустрічі) його просторим "Мерседесом", на номері якого було написано "АСНІЛЛ". А по дорозі ми розмовляли про літературу. І в цій царині Ахіль був чудово обізнаний: знав класику – українську і світову, навіть трохи літературу радянського періоду, та й у сучасному українському красному письменстві міг дати фору будь-кому. Якщо спробувати дати характеристику Ахілеві Хрептовському кількома словами, то це була людина Леонардівського типу.

Був надзвичайно щирим і любив дарувати. Друзям, церкві, громадським і релігійним установам. Вперто хотів купити мені смокінг і, з допомогою пані Віри, ледве вдалося відмовити його від такого недоречного, як на наші пострадянські умови, подарунку. Ахіль продовжував славні традиції українських меценатів.

Дуже любив українську вишивку і за будь-якої нагоди парадував у виши-

Подружжя Кіцер під час гостини у Ахіля Хрептовського біля його автомобіля з номерним знаком "АСНІЛЛ"

ній Вірі підіймати Ахіля з ліжка. Потім приєдналася ниркова недостатність, яка "прикувала" його до гемодіалізу. Нарешті дочекався трансплантації нирки, проте покращення здоров'я

не тривало довго. Він відійшов 9 травня 1998 року.

Донині я часто згадую цю небуденну людину, яка залишила глибокий слід у моїй пам'яті. Зовсім українського американця... І не знімаю значка почесного члена Українського лікарського товариства Північної Америки, що його пришили особисто Ахіль Хрептовський.

Вічна пам'ять Тобі, друже-товаришу, і низький уклін Твоїй світлій пам'яті!

Олександр КІЦЕРА,
професор, почесний член УЛТ.

● **Вісті НТШ**

**СТОРІНКИ З ІСТОРІЇ
УКРАЇНСЬКОЇ
ВІЙСЬКОВОЇ МЕДИЦИНИ**

Набір світлин "Лікарі УПА – воїни без меча" відкриває сторінку мало дослідженої історії української військової медицини. Ця праця **Ярослава Ганіткевича, Аретія Кравця, Зеновії Служинської** є надзвичайно актуальною і цінною, оскільки мовою світлин розповідає про жертовність лікарів Української Повстанської Армії, їх величезну роль у Визвольних змаганнях за Українську державу.

Презентацію "Лікарі УПА – воїни без меча" організовано ВО "Свобода" за участю **Ярослава Сватка**. Поштівки, присвячені 100-річчю Українського лікарського товариства, підготовлені Лікарською комісією НТШ та видані за сприяння ВО "Свобода". Ця спільна праця має велику цінність, оскільки залишає для нащадків найдорожче – пам'ять.

Леся МАТЕШУК-ВАЦЕБА,
професор, дійсний член НТШ.

● **31 травня – Міжнародний день боротьби з палінням
ЗА КІЛЬКІСТЮ КУРЦІВ УКРАЇНА
ОПИНІЛАСЬ НА ДРУГОМУ МІСЦІ У СВІТІ**

Україна опинилась на другому місці у рейтингу, оприлюдненому дослідницькою компанією ERS щодо кількості курців у різних країнах світу.

● Лідером рейтингу за кількістю сигарет, викурених однією людиною, виявилась Греція, де за рік на одного громадянина припадає понад 3 тисячі сигарет. В Україні на одну людину при-

падає понад 2,5 тис. викурених сигарет за рік, або 7 щодня.

● Згідно з даними ВООЗ, хвороби, що пов'язані з палінням, кожні 6 секунд забирають життя однієї людини, вбиваючи, в середньому, по 5,5 млн. осіб на рік.

● Соціологічні дослідження свідчать, що близько 80% українців вважають паління соціальною проблемою та підтримують введення обмежень на нього в громадських місцях.

На жаль, серед наших медиків є чимало адептів паління. Саме тому наш часопис закликає вас, шановні читачі-медики, висловити своє бачення проблеми паління в лікарському середовищі. Очікуємо від науковців і лікарів-практиків цікаві, ґрунтовні матеріали з проблеми паління, його жаклих наслідків. Поділіться своїм досвідом боротьби з цією шкідливою звичкою. Особливо цікаво буде довідатись про ваш власний досвід розставання з сигаретою.

● Лікарський клуб імені Юрія Липи інформує

Вечір відкрила багатолітня голова клубу д-р **Рогніда Сендецька**. Вона розповіла про основні віхи діяльності клубу та підготовку клубу до святкування 100-річчя Українського лікарського товариства.

Літературно-музична композиція члена Національної спілки письменників України та Асоціації українських письменників, доцента кафедри українознавства Львівського медичного університету, лауреата літературної премії "Гілка золотого каштана" **Надії Черкек** була присвячена Мамі, її теплим і ніжним рукам, великому люблячому серцю, запаху хліба у батьківській хаті.

Поетичну естафету підхопила гість із Тернопільського державного медич-

"ЖІНКА В ПОЕЗІЇ"

Під таким гаслом 14 травня в домівці УЛТ у Львові відбувся вечір з нагоди Дня Матері, організований лікарським клубом імені Юрія Липи.

ного університету ім. І.Я.Горбачевського, доцент кафедри акушерства та гінекології, член Національної спілки письменників України **Леся Романчук**. Вона відома шанувальникам літератури як автор романів "Не залишай...", "Чотири дороги...", "Гравітація", а також поетичних збірок. Співана лірична поезія, жартиліва балада про лікарів, і знову ж – про маму ("У мене горе – мама постаріла..."). Пані Леся заанонсувала свою нову книгу "Лицарі любові та надії" про долі репресованих священників.

Вечір завершився у залі біля каміну традиційним горянком кави з тістечками, які члени осередку УЛТ Львівського регіонального онкоцентру виготовили власноруч та спrezentували гостям з нагоди свята.

Ірина ЧУБУЧНА,

доцент,

голова клубу імені Юрія Липи.

На фото: гість вечора – відома тернопільська письменниця і поетеса Леся Романчук.

ЛІКАРСЬКИЙ БАЛ

18 червня в палаці Потоцьких у Львові відбудеться Лікарський бал з нагоди 100-ліття Українського лікарського товариства. Для участі просимо зголосуватися членів товариства (із зазначенням супроводжуючої особи) до Управи УЛТ у Львові.

ГЕТЬМАНСЬКІ СТОЛИЦІ

Клуб ім. Юрія Липи запрошує всіх бажаючих взяти участь у поїздки Великою Україною "Гетьманські столиці", що відбудеться **26-27 червня**.

Під час подорожі ви зможете відвідати чудовий дендропарк "**Софіївку**" в м. **Умані**, гетьманську столицю **Чигирин** та батьківщину Богдана Хмельницького с. **Суботів**, славетний **Холодний Яр**, гетьманську столицю Івана Мазепи **Батурин** та прекрасне місто часів Київської Русі **Чернігів**.

НІЧ НА ІВАНА КУПАЛА

З 6 на 7 липня клуб проводить традиційне святкування Івана Купала. Цьогоріч воно відбудеться в "Озерному краї" за співучасті Клубу ділових людей.

***

Щодо вказаних заходів просимо терміново зголосуватися до Головної управи УЛТ у Львові за тел. **276-97-98** (п. Олесь Канчалаба), або **050-70-72-770** (доц. Ірина Чубучна).

Колектив кафедри і клініки терапевтичної стоматології Львівського національного медичного університету імені Данила Галицького висловлює глибоке співчуття довголітньому члену УЛТ у Львові, асистенту **Марії Степанівні Кордис** з приводу важкої втрати – смерті її **МАТЕРІ**.

ПО Д Я К А

За активну діяльність у виданні XVIII тому "Лікарського збірника" до 100-ліття УЛТ та велику прихильність до часопису УЛТ "Народне здоров'я" складаємо сердечну подяку високоповажаним **д-ру Марії ФІШЕР-СЛИЖ, професору Павлу ДЖУЛЮ, д-ру Павлу ПУНДІЮ.**

ПЕРЕДПЛАЧУЙТЕ

НАРОДНЕ ЗДОРОВ'Я

Вартість передплати:
місяць – 0.72 грн.
квартал – 2.16 грн.
півріччя – 4.32 грн.

ПЕРЕДПЛАТНИЙ ІНДЕКС – 30053

Ресстраційне свідоцтво КВ № 529
Передплатний індекс 30053

- Редакція зберігає за собою право скорочення і редагування тексту
- Відповідальність за достеменність інформації несе автор або рекламодавець
- Публікації можуть містити думки, що не збігаються з позицією редакції

Замовлення 0610

Наклад 3000

Підписано до друку 09.06 2010 р.

Віддруковано у друкарні

ЛНМУ ім. Данила Галицького

НАРОДНЕ ЗДОРОВ'Я

Засновники і видавці:

Львівський національний медичний університет ім. Данила Галицького (ректор – д.ф.н., проф., акад. АНВО України Борис Зіменковський)

Українське лікарське товариство у Львові (голова – доц. Андрій Базилевич)

Редакція часописів "Alma Mater" і "Народне здоров'я"

при відділі гуманітарної освіти і виховання (керівник відділу – проф. Анатолій Магльований)

РЕДАКЦІЙНА РАДА:

доцент **Зеновій МАСНИЙ**
(головний редактор)

доцент **Анна ГАВРИЛЮК**

Алла СИНІЦЯ
(літературний редактор)

Адреса для кореспонденції:
79010 Львів, вул. Кармелюка, 3,
Управа УЛТ у Львові: тел. (032) 276-97-98
Тел./факс редакції: (032) 275-58-75

E mail: almater@ukr.net

Інтернет-адреса УЛТ: www.ult.lviv.ua
E mail: uprava@ult.lviv.ua